

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของชาวพุทธจังหวัดอุบลราชธานี” ผู้วิจัยตั้งวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยไว้ ๓ ประการดังต่อไปนี้

๑. เพื่อเพื่อศึกษาความเป็นมาประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของชาวพุทธจังหวัดอุบลราชธานี

๒. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของชาวพุทธจังหวัดอุบลราชธานี

๓. เพื่อศึกษาแนวการอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของชาวพุทธจังหวัดอุบลราชธานี

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแบ่งการดำเนินงานวิจัยออกเป็น ๒ ขั้นตอนคือ

๓.๑ การวิจัยเอกสาร

เป็นการวิจัยจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ความเป็นมาประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของชาวพุทธจังหวัดอุบลราชธานี, การเปลี่ยนแปลงของประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของชาวพุทธจังหวัดอุบลราชธานี, การอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของชาวพุทธจังหวัดอุบลราชธานี, โดยเอกสารที่ใช้เป็นแหล่งอ้างอิงจะมาจากแหล่งข้อมูลชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ข้อมูลชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือ ตำรับตำราวิชาการ วารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

๓.๒ การวิจัยภาคสนาม

เป็นขั้นตอนเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ จากประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ ประเมินหลักฐานพร้อมวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และข้อมูลภาคสนาม แล้วจะนำเสนอในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความเป็นมา และการเปลี่ยนแปลงของประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของชาวพุทธจังหวัดอุบลราชธานี ทำให้สามารถสรุปประเด็นคำตอบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ประการ ดังต่อไปนี้ คือ

๕.๑.๑ ความเป็นมาประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของชาวพุทธจังหวัดอุบลราชธานี

จากการวิจัยพบว่า ประเพณีเข้าพรรษานั้นได้มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าทรงทรงพบปัญหาในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของเหล่าสาวกในช่วงฤดูฝน เกิดเหตุการณ์ทำให้ชาวบ้านได้พากันติเตียนบรรดาเหล่าสาวก พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติสิกขาบทไว้เพื่อให้พระภิกษุปฏิบัติในช่วงเข้าพรรษาไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ความเป็นมาของการเข้าพรรษาในสมัยพุทธกาล

ความสำคัญและประโยชน์ของการเข้าพรรษา ประเภทของการเข้าพรรษาของพระสงฆ์ ข้อยกเว้นการจำพรรษาของพระสงฆ์ อาณัติการจำพรรษาของพระสงฆ์ที่จำครบพรรษา นับว่าเป็นระเบียบแบบให้พระภิกษุประพฤติปฏิบัติ และสืบทอดมาจนถึงสมัยปัจจุบัน

ประเพณีเข้าพรรษาในประเทศไทยนั้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้แก่ศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงที่ได้บันทึกเรื่องราวความเป็นมาต่างๆ ของประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย สมัยกรุงอยุธยา สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นลำดับเรื่อยมา ทำให้เห็นรายละเอียดความผูกพันของคนไทยในอดีตกับประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา และพระพุทธศาสนา ทำให้เข้าใจเจตนาที่แท้จริงของการแห่เทียนพรรษาในอดีต

ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของชาวพุทธจังหวัดอุบลราชธานี มีความเชื่อมาจกดั้งเดิมมาจากขนบธรรมเนียมที่มีมาแต่โบราณของชาวอีสานที่เรียกว่า “ฮีสสิบสอง คองสิบสี่” โดยเชื่อว่าบุญเดือนแปด หรือบุญเข้าพรรษา เป็นเดือนที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนาสำหรับพระสงฆ์และญาติโยม โดยพระสงฆ์จะอธิษฐานเข้าพรรษา และจะอยู่จำพรรษาตลอดระยะเวลา ๓ เดือน โดยวัตถุประสงค์ที่ทำถวายในช่วงแรกก็เพื่อที่จะให้พระภิกษุใช้แสงสว่างในการเล่าเรียนศึกษา แต่ต่อมาได้มีพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงเป็นลำดับจนเป็นงานที่ยิ่งใหญ่ในระดับประเทศ

ปัจจุบันเทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานี ได้กลายเป็นประเพณีสำคัญของจังหวัดเป็นสัญลักษณ์ของเมืองอุบลราชธานี และสิ่งสำคัญที่สุดคือ งานประเพณีแห่เทียนพรรษาเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนชาวจังหวัดอุบลราชธานีในด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และเป็น การสนองตอบนโยบายของรัฐ ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสืบสานวัฒนธรรมของประเทศ แต่ในขณะเดียวกันนั้น ก็ได้รับการท้วงติงจาก ทางฝ่ายอนุรักษ์วัฒนธรรมจากหลายๆ กลุ่ม ในเรื่องของงบประมาณที่นำมาใช้ว่ามีความสิ้นเปลืองมาก รวมทั้งเสียเวลาในการจัดทำต้นเทียนพรรษาเพราะการแกะสลักเทียนพรรษาให้มีความใหญ่โตเช่นในปัจจุบันนั้น เป็นงานทางศิลปะที่มีความสิ้นเปลืองทั้งทุนทรัพย์ แรงงานและเวลา ประเพณีแห่เทียนพรรษาอุบลฯ ได้พัฒนาอย่างไรแบบแผน ไม่เป็นทิศเป็นทางขาดจิตวิญญาณ เนื่องมาจากประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วม ณ ปัจจุบันอาจถึงเวลาแล้วที่จะทำให้ จิตวิญญาณของเทียนพรรษาให้กลับมาเป็นประเพณีที่เกิดโดยประชาชน มาจากประชาชน และเพื่อประชาชนกลับสู่คุณค่าและความหมายของประเพณี และพระพุทธศาสนาที่แท้จริงต่อไป

๕.๑.๒ การเปลี่ยนแปลงประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของชาวพุทธจังหวัดอุบลราชธานี

จากการวิจัยพบว่าการเปลี่ยนแปลงประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของชาวพุทธจังหวัดอุบลราชธานีมีในหลายด้าน ซึ่งในแต่ละด้านจะแบ่งตามยุคสมัย ผู้วิจัยพอสรุปประเด็นได้ ๖ ด้านดังนี้

๑. การเปลี่ยนแปลงด้านวัตถุประสงค์ของการจัดงาน

ในยุคดั้งเดิมนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิบัติตามคำสั่งสอนของบรรพบุรุษในเรื่องที่เกี่ยวกับข้อประพฤติหลักปฏิบัติตามฮีส ๑๒ คอง ๑๔ ในงานบุญเดือน ๘ หรือ วันบุญเข้าพรรษา

ส่วนในยุคใหม่นั้น ได้มีการเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ในการจัดงานประเพณีทางด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยนำงานประเพณีแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี มาเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมทางด้านการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น

๒. การเปลี่ยนแปลงด้านการได้มาซึ่งปัจจัยในการทำต้นเทียนพรรษา

ในยุคดั้งเดิมนั้นเป็นการได้ปัจจัยที่นำมาใช้จัดทำต้นเทียนพรรษา โดยการเรียไร หรือ บริจาคเป็นทาน จากคนที่อยู่ในคุ้มบ้านเดียวกัน คนในคุ้มวัดเดียวกัน

ส่วนในยุคใหม่นั้น ได้มีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนให้การสนับสนุนเงินช่วยเหลือ ในการจัดทำต้นเทียนพรรษาเป็นประจำทุกปี ที่มีจุดเป้าหมายเน้นไปเชิงการค้าเป็นสำคัญ

๓. การเปลี่ยนแปลงด้านการทำต้นเทียนพรรษา

การทำต้นเทียนพรรษา การเปลี่ยนแปลงในการการจัดทำต้นเทียนพรรษาของชาวพุทธจังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษาค้นคว้า เอกสารได้แบ่งออกเป็น ๓ ยุคด้วยกัน ได้แก่ ยุคต้น ยุคกลาง และยุคใหม่

ยุคต้นจะเป็นช่วงที่เริ่มต้นตั้งแต่ยังไม่มีการประเพณีแห่เทียนพรรษา เป็นแค่เพียงการ รวมกันของชาวบ้าน นำเทียนมามัดรวมกันไปถวายแด่พระสงฆ์ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา ต่อมาเมื่อ กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ได้เข้ามาเป็นข้าหลวงแทนพระองค์ในราวปี พ.ศ. ๒๔๔๔ จึงได้เริ่มมีการ จัดเป็นประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาซึ่งจัดขึ้นแทนบุญบังไฟที่จัดขึ้นเพื่อต้อนรับเจ้านายที่มาเป็น ข้าหลวงประจำมณฑลอีสานที่จังหวัดอุบลราชธานี ทรงเห็นว่าผู้คนทะเลาะวิวาทกันและมีผู้คน บาดเจ็บ จึงทรงดำริให้ยกเลิกไป

ยุคกลาง ในระยะเวลาประมาณปี พ.ศ. ๒๔๘๐ การทำต้นเทียนได้พัฒนาขึ้นถึงขั้นใช้ การหล่อเข้าพิมพ์ที่เป็นลายง่ายๆ เช่น ประจำยาม กระจิงตาอ้อย บัวคว่ำ บัวหงาย ก้ามปู ฯลฯ แล้ว นำไปติดที่ลำต้นเทียน ช่วงผู้มีชื่อเสียงในทางนี้คือ นายโพธิ์ สงศรี

ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๘๐ – ๒๔๙๔ เป็นช่วงที่ศิลปะการทำเทียนพรรษาและงานช่าง ศิลป์ต่างๆ ได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ทั้งแนวความคิด รูปแบบ และองค์ประกอบด้านศิลปะ ใน ส่วนที่เกี่ยวกับการแห่เทียนพรรษา การใช้ล้อเลื่อน และเกวียนมาใช้ในการแห่เทียน เริ่มซบเซาลง มี การใช้รถเป็นพาหนะ แต่ต้นเทียนในขณะนั้นยังมีการจัดทำอยู่เพียง ๒ ประเภท คือ ประเภทมัดเทียน รวมกันแล้วติดกระดาษสีและประเภทพิมพ์ลายติดลำต้น

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ได้มีการฟื้นฟูศิลปะการทำต้นเทียนและการแห่เทียนพรรษาของ จังหวัดอุบลราชธานี มีการประกวดเทียนพรรษา ๒ ประเภท คือ ประเภทมัดรวมติดลาย และประเภท ติดพิมพ์

ครั้นเมื่อราวปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้มีช่างฝีมือรุ่นเยาว์ ได้แก่ นายอารีย์ สิ้นสวัสดิ์ และนาย ประดับ ก้อนแก้ว ได้พัฒนาวิธีทำขึ้นใหม่ โดยใช้ปูนปลาสเตอร์แกะเป็นแม่พิมพ์ลายต่างๆ แล้วหล่อ ด้วยเทียนออกมาเป็นดอกๆ ผึ่งที่ใช่หลอดดอกไม้ คนละสีกับลำต้น จึงทำให้มองเห็นเป็นส่วนลึกของลาย อย่างชัดเจน ต่อมา ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๐ มีการจัดงานกึ่งพุทธกาลทั่วประเทศ งานด้านศาสนาจึง เฟื่องฟูมาก ส่วนการแห่เทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีนั้น ได้รับการสนับสนุนให้ยิ่งใหญ่มากขึ้น ทั้งด้านการจัดขบวนแห่ และการจัดหาสาวงามสำหรับต้นเทียน

ยุคใหม่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ นายคำหมา แสงงาม เป็นช่างที่มีความสามารถในการ ออกแบบและแกะสลักลวดลายเทียนพรรษาได้รับรางวัลชนะเลิศที่จังหวัดอุบลราชธานี และเป็นผู้ ชำนาญในการสร้างซุ้มประติมากรรม โบสถ์วิหาร ศาลาการเปรียญ หอไตร มณฑป หอระฆัง กำแพงแก้ว

นายคำหมาได้คิดแกะสลักต้นเทียนโดยไม่ต้องพิมพ์ดอกมาติด เหมือนเช่นที่ช่างรุ่น ก่อนทำมา ทำให้ต้นเทียนแกะสลักที่นายคำหมาทำให้กับบ้านกุดเป่ง อำเภอวารินชำราบ มีความ

แปลกใหม่ สวยงาม ในปีต่อมา จึงได้มีการเสนอให้จัดประกวดต้นเทียน ๓ ประเภท คือ ประเภทมัดรวมติดลาย ประเภทติดพิมพ์ และประเภทแกะสลักระยะต่อมา

นายอุสา จันทรวิจิตรเป็นช่างที่มีฝีมือในทางแกะสลัก ได้รับการถ่ายทอดฝีมือจากบิดาคือนายคำหล้า จันทรวิจิตร ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ นายอุสา จันทรวิจิตร ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม สาขาช่างฝีมือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน นับเป็นยุคทองของการทำเทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานี เพราะทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษาของจังหวัด นอกจากนี้จะเป็นงานประจำปีของทางจังหวัดแล้ว ยังเป็นงานในระดับชาติด้วย เพราะนอกจากจะมีชาวไทยในหลายๆ ท้องที่เข้ามาท่องเที่ยวแล้ว ยังมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามาชมงานประเพณีแห่เทียนพรรษาของทางจังหวัดอุบลราชธานี

๔. การเปลี่ยนแปลงด้านผู้เป็นแกนนำในการจัดงานประเพณี

ในยุคดั้งเดิมนั้น ประชาชนท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี ประชาชนที่อยู่โดยรอบวัดมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของงานบุญประเพณีเข้าพรรษา

ส่วนในยุคใหม่นั้น สามารถแบ่งออกได้ ๓ กลุ่มคือ

๑. กลุ่มภาคประชาชนคุ้มวัด
๒. กลุ่มส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษา
๓. กลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษา

กลุ่มที่มีบทบาทมากที่สุดในปัจจุบัน คือ กลุ่มส่วนราชการ และกลุ่มธุรกิจ ซึ่งทำให้กลุ่มประชาชนคุ้มวัด ขาดบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก ทำให้ส่งผลให้เกิดการจัดงานที่มุ่งเน้นในเชิงธุรกิจมากกว่าการให้ความสำคัญกับแนวทางด้านวัฒนธรรม

๕. การเปลี่ยนแปลงการด้านการมีส่วนร่วมของบุคคลในท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมของบุคคลในท้องถิ่นชาวอุบลราชธานี ในยุคดั้งเดิมนั้น ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก เนื่องจากในช่วงดังกล่าว ชุมชน ประชาชนชาวอุบลราชธานีเป็นแกนนำในการจัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษา

ส่วนในยุคใหม่นั้นคณะกรรมการจัดงานโดยส่วนใหญ่ก็เป็นหน่วยงานราชการฝ่ายปกครอง และการจัดทำต้นเทียนพรรษาเป็นการจัดทำต้นเทียนพรรษาโดยมุ่งหวังเพื่อการประกวดแข่งขันเป็นหลัก และทางวัดได้จ้างเหมาช่างทำเทียน จึงส่งผลให้ชาวอุบลราชธานีโดยทั่วไป และที่อาศัยอยู่โดยรอบวัดในแต่ละคุ้มนั้นไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำต้นเทียนพรรษา และรวมถึงการไม่มีส่วนร่วมในการจัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษา

๖. การเปลี่ยนแปลงของประเพณีด้านวัฒนธรรมประเพณี และสังคม

จากการศึกษาวิจัยแบ่งได้ ๒ ยุค ได้แก่ ยุคประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาแบบดั้งเดิม ยุคประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาแบบใหม่ ซึ่งจะมีความแตกต่างกัน

ยุคประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาแบบดั้งเดิมเป็นลักษณะของสังคมชนบท มีเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนา และประเพณีที่สืบทอดกันมา ลักษณะการทำถวายเป็นพุทธบูชาโดยแท้ หวังผลบุญกุศลที่แท้จริงในทางพระพุทธศาสนา เป็นลักษณะช่วยกันทำด้วยจิตด้วยใจร่วมแรงร่วมมือกันอย่างแท้จริง

ส่วนยุคประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาแบบใหม่นั้นเป็นลักษณะของสังคมเมือง ดังนั้นในวิถีสังคมปัจจุบันที่มีความซับซ้อน เราจึงไม่อาจเห็นอะไรที่สมบูรณ์แบบโดยเฉพาะประเด็นของแก่นแท้ของประเพณีแห่เทียนพรรษาในกระแสสังคมแบบทุนนิยม ที่เต็มไปด้วยการแข่งขันชิงดีชิงเด่น(เปลือกนอก) ความเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างของสังคมใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอย่างสิ้นเชิง จะเห็นได้ว่าเมื่อ มุนมัง ที่เป็นตัวตนของท้องถิ่นถูกชักนำจากคนนอกหรือคนในที่มีอำนาจ และให้ความหมายใหม่ตามกรอบแนวคิดอันคับแคบ เช่นว่า อุบลเป็นเมืองนักปราชญ์ ที่เน้นการเมืองเรื่องศาสนาเชิงอุดมคติตามแนวทางนำเข้ามาจากวัฒนธรรมส่วนกลาง ด้วยเหตุนี้เองที่ ทำให้ท้องถิ่นนั้นสูญเสียกระบวนการทัศน์หรือศักยภาพความสามารถด้านอื่นๆ ที่จะหยิบยืมปรัชญาทางธรรมและทางโลกในบริบทท้องถิ่นอีสานด้านอื่นๆในอดีต เช่นวรรณคดีพื้นบ้านอีสานอีกมากมายที่เป็นหลักธรรมคำสอน (รวมถึงศิลปะงานช่างพื้นบ้านแขนงต่างๆ) ที่เข้าถึงวิถีชีวิตได้ง่ายกว่าวัฒนธรรมนำเข้ามาจากภายนอกที่สนองแค่ความยิ่งใหญ่อย่างการตื่นตาตื่นใจในทางโลกียะ มากกว่าคุณค่าแห่งตัวตนและสาระธรรมคำสอนที่จะสื่อสารให้ชาวบ้านได้เข้าใจ

ส่วนที่เกี่ยวกับขั้นตอนของการแห่เทียนพรรษา นั้นมี ๕ ขั้นตอน ได้แก่ ประเพณีในการจัดงานประกวดประเพณีแห่เทียนพรรษา การทำต้นเทียนพรรษา การนำต้นเทียนเข้าร่วมขบวนแห่ [การรวมเทียน] การแห่เทียน และการถวายเทียน ส่วนของการทำเทียนนั้นมีหลายขั้นตอน แต่ละประเพณีก็มีขั้นตอนทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน โดยมากแล้วจะใช้เวลาในการทำประมาณ ๔๕-๕๐ วัน ค่าใช้จ่ายในการทำเทียนแต่ละต้นนั้นมีราคาสูงตามอัตราส่วนและขนาดของต้นเทียนพรรษาและจำนวนของช่างที่มาทำ เมื่อเสร็จในขั้นตอนของการทำแล้ว จะเป็นการนำต้นเทียนเข้าร่วมในขบวนแห่ก่อนวันแห่ ๑ วัน ซึ่งตรงกับวันแรม ๑๕ ค่ำเดือน ๘ ของทุกปี ต้นเทียนที่นำมารวมกันในวันแห่นั้นบางวัดจะมีการตกแต่งเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นดอกไม้ประดับรถ และจะมีการฉีบน้ำเพื่อให้ความเย็นแก่ต้นเทียน ในตอนกลางคืนจะมีการประดับไฟกระพริบหรือหลอดนีออนให้กับต้นเทียนเพื่อให้เห็นความสวยงามของต้นเทียน การตัดสินนั้นจะทำตั้งแต่การส่งเหตุการณ์ มีการให้คะแนนเป็นระยะ มีการตรวจเยี่ยม และจะตัดสินผลในวันรวมเทียน ณ บริเวณทุ่งศรีเมือง ซึ่งในการประกวดต้นเทียนนั้น จะตัดสินในวันรวมเทียน เพราะเป็นเวลาที่ต้นเทียน ยังมีความสวยงามสมบูรณ์อยู่ แต่คณะกรรมการยังไม่ประกาศผล จะประกาศก็ต่อเมื่อประเพณีเสร็จสมบูรณ์แล้ว

๕.๑.๓ แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของชาวพุทธจังหวัดอุบลราชธานี

เป็นความร่วมมือของทุกภาคส่วนในระดับจังหวัด เพราะเป็นงานประเพณีระดับจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นคุ้มวัด หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และภาคต่างๆ ที่มีส่วนร่วม

ในบริบทของแต่ละคุ้มวัดจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน จะสังเกตได้ว่าหากวัดใดประดิษฐ์ฐานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญที่ชาวอุบลราชธานีนับถือ จะมีประชาชนมากราบไหว้บูชาในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก ก่อเกิดรายได้เข้าวัดในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก เกิดเศรษฐกิจชุมชนขึ้นในบริเวณวัด ทำให้สภาพทางการเงินของวัดอยู่ในระดับที่มั่นคง ตรงกันข้ามหากวัดใดแม้จะประดิษฐ์ฐานสิ่งศักดิ์สิทธิ์แต่ในระดับความศรัทธาต่างกัน สภาพทางการเงินของวัดจะอยู่ในระดับที่แตกต่างกันลดหย่อนกันลงมา ซึ่งจะสอดคล้องกับการส่งเทียนเทียนพรรษาเข้าประกวดของแต่ละคุ้มวัด หากวัดใดมีกำลัง

มากจะส่งประกวดเทียนพรรษาในประเภทขนาดใหญ่ หากวัดใดกำลังน้อยจะส่งประกวดเทียนพรรษาในประเภทขนาดเล็ก ตามสถานภาพของแต่ละคุ้มวัด

แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของแต่ละคุ้มวัดโดยรวมมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และถ่ายทอดเรื่องราวในพระพุทธศาสนา มีแนวทางในการอนุรักษ์คือ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในการประกวดเทียนพรรษตามนโยบาย และหลักเกณฑ์การประกวดเทียนพรรษาของทางจังหวัดกำหนด พยายามดึงประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณี หางบประมาณสนับสนุนทั้งจากภาครัฐ และภาคเอกชน ในการทำเทียนพรรษาส่งเข้าประกวด

ในการทำต้นเทียนพรรษาพบปัญหาอุปสรรคมาก เนื่องจากการทำแต่ละครั้งใช้งบประมาณจำนวนมาก แม้จะมีงบประมาณจากหลายภาคส่วนมาสนับสนุนก็ยังไม่เพียงพอ เนื่องจากการทำแต่ละครั้งใช้ทรัพยากรจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องจัดซื้อใหม่ทุกปี ด้านแรงงานและบุคลากรในการทำเทียนพรรษา หากคุ้มวัดใดกำลังทำการก่อสร้างขนาดใหญ่หรือมีความไม่พร้อมในด้านต่างๆ ก็จะไม่ส่งเทียนเข้าประกวด และทางผู้วิจัยคิดว่าหากยังเป็นอยู่ในรูปแบบปัจจุบัน คุ้มวัดที่ส่งเทียนเข้าพรรษาเข้าประกวดจะอยู่ได้เฉพาะคุ้มวัดใหญ่ๆ ที่มีสิ่งดึงดูดใจให้พุทธศาสนิกชนมาทำบุญ จึงจะมีต้นทุนมาทำเทียนพรรษาเข้าประกวด ในส่วนของคุ้มวัดเล็กๆ จะค่อยหายไปในอนาคตเนื่องจากไม่มีความพร้อมในหลายด้าน ซึ่งการอนุรักษ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอาจไม่ตรงตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของประเพณี และแนวทางที่แท้จริงตามหลักพุทธศาสนา

ในส่วนของภาครัฐ และภาคเอกชนนั้นได้มีสนับสนุนการอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาจังหวัดอุบลราชธานีอย่างเต็มที่ จะเห็นได้จากประกาศคำสั่งในการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานแห่เทียนเข้าพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี มีหน่วยภาครัฐ และภาคเอกชน ที่เป็นคณะกรรมการในหลายฝ่ายเช่น กรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการ คณะกรรมการฝ่ายพิธีเปิดงาน คณะกรรมการฝ่ายรับเทียนพรรษาพระราชทาน คณะกรรมการฝ่ายอัญเชิญเทียนพรรษาและผ้าอาบน้ำฝนพระราชทานทางชลมารค และพิธีสมโภชน์ คณะกรรมการจัดหารายได้และสิทธิประโยชน์ คณะกรรมการฝ่ายประสานงานคุ้มวัดจัดขบวนแห่เทียนพรรษา และกรรมการฝ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา แต่ละฝ่ายก็ได้ทำกิจกรรมมากมายตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับกำหนดเพื่อให้งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของชาวจังหวัดอุบลราชธานีลุล่วงไปทุกปี

๕.๒ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของชาวพุทธจังหวัดอุบลราชธานี” ผู้วิจัยเห็นว่ามีความจำเป็นต้องมีการเสนอแนะเพื่อให้เกิดผลเชิงนโยบายในลำดับต่อไปนี้

๑. ในคณะกรรมการระดับนโยบายในการจัดงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของชาวพุทธจังหวัดอุบลราชธานี ควรกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการจัดงานประเพณีให้ถูกต้องตามหลัก

เจตนารมณ์ของประเพณีที่แท้จริง และถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา ไม่นับว่าตุนิยมมากเกินไปเหมือนในยุคปัจจุบัน

๒. สร้างจิตสำนึกให้คนในจังหวัดอุบลราชธานีเห็นความสำคัญของประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาร่วมกัน พัฒนาและอนุรักษ์ประเพณีอย่างเป็นระบบแบบแผน หวังแทนในประเพณีดั้งเดิมของจังหวัดอุบลราชธานี

๓. ควรมีหน่วยงานที่สอนในเรื่องการจัดทำต้นเทียนพรรษาอย่างเป็นระบบ เนื่องจากในสมัยปัจจุบันตลาดแคลนบุคลากรทางด้านนี้

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากระยะเวลาในการทำวิจัยจำกัด ยังเหลือประเด็นที่ผู้ทำการวิจัย อยากศึกษาค้นคว้าดังนี้

๑. การศึกษาเรื่องผลกระทบในด้านต่างๆ จากการจัดงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา รอบๆ บริเวณที่จัดงาน

๒. การศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายในการทำต้นเทียนพรรษาอย่างละเอียด

๓. การศึกษาเรื่องราวทางพระพุทธศาสนาที่แฝงอยู่ในต้นเทียนพรรษา